

Om politiets fotografering*

Af Peter Blume

Problemstillingen

I et demokratisk samfund er ytringsfrihed (grl. § 77) og forsamlingsfrihed (grl. § 79) fundamentale rettigheder for borgerne, når man skal vurdere mulighederne for at påvirke og opnå indflydelse på samfundsudviklingen. Disse rettigheder er særlig centrale under en samfundsmæssig krise, hvor de latente modsætninger i det borgerlige samfund bliver aktualiserede, og hvor interesse- og klassemodsatninger konfronteres. En af de metoder, som disse rettigheder muliggør for borgerne, er demonstrationer og tilsvarende offentlige manifestationer såsom blokader. En vurdering af, hvorvidt disse rettigheder faktisk fungerer og således af i hvilket omfang demonstrationsfriheden er reel, kan bedst tage sit udgangspunkt i forholdet mellem stat og individ, idet man her kan lægge til grund, at frihedsrettighederne som intention har at etablere en frihed for borgerne i forhold til staten. I dette forhold indtager politiet som repræsentant for statens magt- og ordensapparat en central placering. For den faktiske udøvelse af demonstrationsfriheden er det derfor et væsentligt problem, hvilke fremgangsmåder politiet benytter sig af og her især, om der benyttes metoder, der har eller kan have den virkning, at borgerne afskrækkes fra at benytte deres rettigheder. Ud fra en demokratisk synsvinkel må der kræves en særlig legitimation for politiets metoder på dette felt; der kan med føje stilles strengere krav en det blot minimale, at metoderne ikke er ulovlige. Bedømmes en metode således, at disse krav ikke opfyldes, må konsekvensen være, at lovgivningsmagten skrider ind

*) Spørgsmålet om politiets fotografering behandles for tiden i arbejdsgruppen vedrørende retssikkerhed i retsplejen under Dansk Retspolitisk Forening. En del af de synspunkter, der redegøres for i denne artikel, er inspireret af drøftelserne i denne gruppe.

og forbyder den pågældende fremgangsmåde. – Også uden for demonstrationsområdet kan der være indvendinger mod fotografering, der kan udgøre en fare for den personlige frihed, jf. slutningen af artiklen.

Ud fra disse almindelige synspunkter vil jeg i denne artikel beskæftige mig med politiets fotografering af lovligt anmeldte demonstrationer m.v., hvilket som bekendt er blevet en mere og mere udbredt praksis. Det retlige udgangspunkt er her, at medens fotografering af personer på »ikke frit tilgængeligt sted« ikke er lovligt, jf. strfl. § 264 a, indeholder lovgivningen ikke nogen begrænsninger i adgangen til at fotograferer personer på frit tilgængeligt område, hvilket i dag indebærer, at politiets fotografering som udgangspunkt er lovlig. Spørgsmålet, der herefter søges besvaret i det følgende, er, om dette er en tilfredsstillende retstilstand.

Fotografering benyttes her som samlebetegnelse for 3 former for billedoptagelser, der benyttes af politiet. For det første optagelse af faste billeder, hvor en konkret situation fikseres. For det andet anvendes småfilmsapparater, hvor et handlingsforløb optages og efter fremkaldelse studeres nøjere. For det tredje, og som det nyeste benyttes videooptagelser, der umiddelbart efter begivenheden har fundet sted kan afspilles, således at politiet kan tage stilling til, om der skal ske anholdelse e.l. Den stærkt forøgede anvendelse af video kan betragtes som en skærpelse af politiets praksis, da der herved kan ske en hurtig aflæsning og indgriben, jf. leder i Socialistisk Dagblad 30/5-1981 om Taulov-konflikten. – I relation til de personer, der fotograferes, er der en vigtig sondring mellem om fotografering sker med den pågældendes viden, hvilket fx er tilfældet ved fotografering af gerningsmænd eller mistænkte til brug for politiets fotoarkiv eller til forevisning ved identifikation af gerningsmænd, eller fotografering sker mod eller uden den pågældendes vilje/viden. Det er den sidstnævnte type fotografering, der behandles i denne artikel.

Fotograferingsformål

Folketingets ombudsmand har i forbindelse med Hope-Computersagen undersøgt fotograferingsspørgsmålet (FOB 1974 p. 254-262) og har i sin udtalelse opstillet en række formål, der kan begrunde anvendelse af fotografering (261). Det kan være hensigtsmæssigt at se nærmere på disse formål, da de er dækkende for den officielle begrundelse for nødvendigheden af fotografering.

For det første nævnes »*fotografering af ulovlige handlinger med*

henblik på at fæstne bevis«. Umiddelbart lyder det jo meget rimeligt, at der må fotograferes for at muliggøre en succesfuld strafforfølgning, men da fotografering kan opfattes som et indgreb overfor udøvelsen af fundamentale frihedsrettigheder, bør der efter min opfattelse som udgangspunkt kunne sættes visse begrænsninger på fotograferingsadgangen. Det er i almindelighed et fornuftigt princip, at der må være forholdsmæssighed eller proportionalitet mellem de midler politiet benytter og de mål, der søges opnået. Det er derfor nærliggende at stille visse krav til grovheden af den ulovlighed, der er begået. Fx bør et simpelt cykeltyveri ikke kunne begrunde fotografering. En begrænsning bør derfor gøres i relation til den straf, som den pågældende ulovlighed kan resultere i. Man kunne herefter forestille sig, at den regel udformes, at fotografering af foretaget ulovlig handling kun kan ske, når straffen kan, dvs. efter den abstrakte strafferamme, overstige bøde. Det må endvidere være en betingelse, at det ikke er muligt på en mere lempelig måde at sikre beviset. Det er i det hele taget generelt vigtigt at være opmærksom på, om det formål, der tilsigtes opnået ved fotografering, kan opnås ved hjælp af andre og mindre indgribende metoder. Disse begrænsninger kan forekomme strenge, og jeg skal nærmere nedenfor redegøre for, hvorfor en restriktiv lovregulering er påkrævet.

For det andet nævnes *»fotografering af situationer, som kan befrygtes at ville udvikle sig til tumulter m.v. – af hensyn til den bevismæssige betydning, det, hvis tumulter finder sted, vil kunne have at have fotografier, der dækker en indledende (men lovlig) fase i et udviklingsforløb*«. Som det ses er dette formål meget vagere formuleret og karakteriseres dels ved også at tage sigte på bevissikring dels ved at vedrøre en lovlig handling. Hvis man nærer mistænksomhed overfor politiet, må man være skeptisk overfor dette mål, da det jo i høj grad er skønmæssigt, hvornår handlinger kan være forberedelse til tumulter, hvilket begreb jo også er åbent for fortolkning. Man kunne tænke sig, at man strammede kriteriet, således at det krævedes, at det var overvejende sandsynligt, at de pågældende handlinger ville medføre ulovligheder, der kunne medføre et højere strafansvar end bøde, og at fotografering ydermere skulle være nødvendig for den senere identifikation af gerningsmændene. Selv i denne strengere formulering er fotografering efter mit skøn betænkeligt, da der fortsat overlades et ret vidt skøn til politiet. Det forekommer ligeledes tvivlsomt, hvorledes man i det hele taget via en fotografisk optagelse af lovlige handlinger vil kunne føre et forsvarligt bevis for senere begåede ulovlige handlinger. På dette grundlag er det min opfattelse, at taler væ-

sentlige hensyn for en begrænsning af politiets fotograferingsadgang, må denne begrænsning ramme denne form for fotografering.

For det tredje anføres »fotografering af personer, der ved konkret adfærd giver mistanke om, at de vil begå ulovligheder«. Også her er objektet for fotograferingen en lovlig handling eller lignende. Efter min opfattelse er dette mål for vagt beskrevet og åbner derfor for en for vid anvendelse af fotografering. Man bør således dels fordrer, at der skal være tale om ulovligheder, der kan resultere i strengere straf end bøde, og for det andet bør der kræves en kvalificeret mistanke, dvs. at der skal være nærliggende grund til at tro, at en ulovlig handling vil blive begået. Selvom disse skærpede krav opfyldes, er det svært at se, hvorfor fotografering er nødvendig i denne situation. Det må også her forudsættes, at ulovligheden bliver af en karakter, der umuliggør identifikation under selve ulovlighedens foretagelse, altså formål 2, idet det ellers ville være tilstrækkeligt med en adgang til at fotografere selve ulovligheden, dvs. formål 1. Her gælder ligeledes, at det er svært at se, at denne type ulovlighed vil kunne prognosticeret med tilstrækkelig sandsynlighed og sikkerhed, således at det ikke blot bliver en almindelig bred hjemmel til at fotografere.

Som en fjerde tilfældegruppe nævnes, »fotografering af personer, som politiet på grund af oplysninger, politiet har om dem (fx fra tidligere demonstrationer eller fra tidligere meningstilkendegivelser), befrygter at ville begå ulovligheder«. I forhold til den forrige formålskategori, er kriteriet for, hvornår fotografering kan ske endnu vagere. Det er især værd at bemærke, at det ikke engang kræves, at de pågældende tidligere skal være straffet eller i hvert fald domfældt for en forbrydelse, hvis forhistorie minder om det, der foregår i fotograferingsøjeblikket. Det er tilstrækkeligt med »oplysninger«, hvilket jo kan være hvad som helst. Selv om dette formål blev omskrevet, således at det fik en vis fornuft, ville det være klart uacceptabelt. Den omstændighed, at en person tidligere har begået en ulovlighed kan ikke berettiger til, at der iværksættes særlige foranstaltninger overfor pågældendes lovlige aktivitet, og dette må specielt gælde på et område, hvor fundamentale frihedsrettigheder må respekteres. Der er derfor al mulig grund til at afvise denne begrundelse for fotografering.

Endelig nævner ombudsmanden for det femte »fotografering i generelt præventivt øjemed ud fra den betragtning, at selve den omstændighed, at der optages nogle fotografier af de demonstrerende, vil modvirke, at disse går over til ulovligheder«. Denne form for fotografering må betragtes som en art intimidering fra statens side overfor befolkningens udøvelse af fundamentale demokratiske rettigheder.

der. Det er således givet, at mange mennesker føler sig afskrækket fra at deltage i lovlige demonstrationer, hvis de ved, at de vil blive fotograferet af politiet, jf. nærmere herom nedenfor. Der er her tale om i en praksis fri adgang for politiet til at fotografere større folkemængder fremfor som ved 1-4 primært enkeltpersoner, og det er efter mit skøn ikke muligt at foretage en præcisering af dette formål, således at det bliver acceptabelt.

Udover de her nævnte formål kunne det tænkes, at der skete fotografering alene med henblik på at registrere deltagere i demonstrationer o.l. En sådan politisk registrering vil som bekendt være ulovlig, men det er vanskeligt at kontrollere at registrering af lovlige politisk aktivitet ikke finder sted; det er på den anden side ikke bevist, at denne registrering foretages. I denne forbindelse er det tilstrækkeligt at fastslå, at fotografering er særdeles velegnet i registreringsøjemed og at dette forhold i sig selv kan begrunde en nøje regulering af, hvornår fotografering må ske.

Sammenfattende kan man om de forskellige formål, som fotografering kan opfylde, anføre, at de kun i meget begrænset omfang synes at være nødvendige for opfyldelsen af de opgaver, som politiet skal udøve, og at der i hvert fald ved første øjesyn kan være god grund til at begrænse denne politimetodes anvendelse især på områder omfattet af fundamentale frihedsrettigheder, der må beskyttes og værnes. Det er herved vigtigt at være opmærksom på, at i langt de fleste tilfælde vil formålet med fotografering kunne opnås på anden måde, herunder primært gennem observation fra politifolks side, der så efterfølgende vil kunne føres som vidner. Når fotografering, jf. nedenfor, har uheldige bivirkninger, taler denne omstændighed i sig selv meget for, at anvendelsen af denne metode begrænses.

Retlig karakteristik

Når det nærmere skal indkredses, hvorvidt og på hvilken måde, politiets fotografering kan begrænses og reguleres, kan det være nyttigt at klarlægge, hvorledes denne metode skal opfattes juridisk. Såfremt det er muligt, at kategorisere metoden processuelt, vil man kunne benytte retsplejelovens principper som et udgangspunkt, hvilket vil være en betydelig taktisk gevinst, når man betænker, hvor vanskeligt det for tiden er at gennemføre en øget regulering af politiets virksomhed. Denne indfaldsvinkel kan af nogle opfattes som ret defensiv, men er efter mit skøn hensigtsmæssig i den øjeblikkelige politiske konjunktur, hvor det er nødvendigt at fastholde og benytte den borgerlige

stats retsgarantier.

Ved denne afklaring er det naturligt først at se på begreberne efterforskning og tvangsmiddel, da udgangspunktet synes at måtte være, at fotografering må henføres under disse kategorier.

Efterforskning er en virksomhed, der udøves af politiet, og hvis formål efter rpl. § 743 er »at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er tilstede, og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten«. Denne virksomhed er i almindelighed underlagt et objektivitetsprincip, hvilket betyder, at både belastende og fordelagtige oplysninger om den sigtede skal tilvejebringes (Mogens Koktvedgaard/Hans Gammeltoft-Hansen 1978 p. 173). Tvangsmidler er metoder, der benyttes som led i strafforfølgning, herunder efterforskning. Hans Gammeltoft-Hansen definerer et straffeprocessuelt tvangsmiddel som »en foranstaltning, der efter sit almindelige formål udføres som led i en strafforfølgning, og hvorved der realiseres en strafbar gerningsbeskrivelse rettet mod legeme, frihed, fred, ære eller privat ejendomsret«. (1981 p. 44-45). Anvendelse af tvangsmidler kræver særlig hjemmel og skal endvidere opfylde et almindeligt krav om proportionalitet, dvs. at der skal være et rimeligt forhold imellem middel og mål.

Ser man herefter på de forskellige former for fotografering, der er omtalt i forrige afsnit, synes kun nr. 1 at kunne rubriceres under disse kategorier. Her er der tale om en metode til at sikre bevis for en begået ulovlighed, og derved er der tale om et efterforskningsmiddel. (Jf. også HGH 1981 p. 61). Da fotografering på offentligt tilgængeligt område ikke er strafbart, cfr. Strfl. § 264 a, kan ingen af de nævnte fotograferingsmål karakteriseres som et tvangsmiddel efter den ovenfor angivne definition; i relation til nr. 6 bemærkes, at registrering nok er ulovlig men næppe strafbar. De i straffeprocessuel teori udviklede krav til anvendelsen af tvangsmidler kan derfor ikke uden videre overføres til fotograferingssituationen. Spørgsmålet er herefter om andre end nr. 1 kan rubriceres som efterforskningsmidler. Interessen må her centreres om nr. 2-4, da nr. 5 og 6 uden tvivl falder udenfor. Det er fælles for 2-4, at de angår lovlige situationer, hvor der foreligger en mere eller mindre præcis formodning om, at der senere vil ske en ulovlighed. Efter min opfattelse kan det ikke komme på tale at betegne denne type fotografering som efterforskning. Både ud fra den ovenfor angivne formålsbeskrivelse og rent begrebsmæssigt er efterforskning en aktivitet, der iværksættes efter at en mulig strafbar adfærd er iagttaget, jf. herved også rpl. § 742, stk. 2, hvorefter efter-

forskning iværksættes, »når der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige er begået«; det må i det mindste forudsætte, at indledende forsøgshandlinger er foretaget. Dette krav er ikke opfyldt her, hvor intet ulovligt er foretaget. Den foreløbige konklusion er herefter, at bortset fra nr. 1 er de nævnte fotograferinger hverken efterforsknings- eller tvangsmidler.

Hvad er de så? En tredje mulighed er, at de opfattes som en del af politiets almindelige virksomhed som beskrevet i rpl. § 108, hvorefter »politiets opgave er at opretholde sikkerhed, fred og orden, at påse opretholdelsen af love og vedtægter, samt at foretage det fornødne til forhindring af forbrydelser«. Denne såkaldte generalfuldmagt er jo meget vagt og udflydende beskrevet og giver et meget vidt spillerum for politiets aktiviteter, således at det er op til lovgivningen i øvrigt at sætte begrænsninger. Ser man på de i § 108 angivne formål, kan fotografering opfattes som et middel til »forhindring af forbrydelser«, altså en rent præventiv foranstaltning. Denne betragtningsmåde vil kunne være dækkende for nr. 2-5, hvorimod nr. 6 også falder udenfor § 108. En sådan kategorisering indebærer, at politiets nuværende fremgangsmåde er legal i den forstand, at den kan støttes på § 108, men udelukker derimod ikke, at det vil være hensigtsmæssigt at gennemføre en lovregulering, hvilket generelt vil være i overensstemmelse med retsplejeloven, der netop som nævnt indeholder en nærmere regulering af de aktiviteter, der kan iværksættes med hjemmel i § 108.

Nærværende analyse udelukker dermed ikke, at fx principperne for regulering af tvangsmidler dvs. krav i henseende til proportionalitet, forbrydelsens grovhed, mistankens styrke og indikation, kan benyttes ved udformning af lovregler. Inden jeg ser nærmere på dette spørgsmål vil jeg først diskutere, hvilke reale hensyn, der kan gøres gældende i forbindelse med spørgsmålet om lovregulering af politiets fotografering.

Begrundelsen for et fotograferingsforbud

Når man ser på de erkendte fotograferingsformål (nr. 1-5) er det fælles for disse, at man tilsigter at modvirke forbrydelser. Det er et formål, som alle i og for sig kan tiltræde, og var det den eneste funktion af fotografering, ville der ikke være nogen grund til at overveje nogen begrænsning. Det er dog vigtigt i denne forbindelse at slå fast, at det er et alment anerkendt princip i en retsstat, at ikke alle mulige midler kan benyttes ved bekæmpelse af forbrydelser. Det er således fuldt ud

accepteret, at der af hensyn til det enkelte individ og for at forebygge misbrug kan og må sættes begrænsninger i relation til anvendelsen af bestemte midler. Der kan være uenighed om, hvor vidtgående sådanne begrænsninger bør være, men det er her en vigtig pointe, at selve det at sætte begrænsninger er en almindeligt accepteret fremgangsmåde. Til vurdering af, om der kan være grund til at begrænse politiets fotografering, må der således ses på, hvilke andre virkninger, denne aktivitet kan have.

Efter min opfattelse betragter mange politiets fotografering ved demonstrationer som en form for intimidering og en krænkelse af deres integritet under udøvelsen af deres grundlovssikrede rettigheder. Selvom man intet har at frygte for politiets side, kan fotografering siges at krænke den tryghed, der skulle være forbundet med udøvelsen af de nævnte rettigheder. Dette anerkendes også af personer, der forsvare fotograferingsadgangen, fx Hagen Hagensen, der i Information den 21/11-1981 giver følgende vage begrundelse for fotografering: »Jeg ville personligt ikke have noget imod at blive fotograferet. Men det er der jo nok nogle der har. Men man kan jo aldrig vide, hvad selv en lovlig demonstration kan udvikle sig til«.

Særlig betydningsfuldt er, at fotografering kan afskrække personer med fuldt ud legale hensigter fra at deltage i lovlige demonstrationer, fordi der eksisterer en udbredt tro på, at fotografering benyttes i registreringsøjemed (jf. formål 6), og mange mennesker har en naturlig aversion imod at blive registreret. Om det er korrekt, at disse fotografier indgår i registre, vides ikke, idet det herved tilføjes, at den omstændighed, at en sådan registrering vil være ulovlig, ikke i sig selv udelukker muligheden af, at den finder sted. Det er i denne forbindelse ikke afgørende, om registrering faktisk sker, men derimod, at der utvivlsomt eksisterer en udbredt tro på, at registrering sker. Det er denne tro, der må tages i betragtning, fordi nok så mange forsikringer om det modsatte, ikke vil medføre opgivelse af troen på, at registrering sker. Frygten for registrering medfører klart, at anvendelsen af fotografering får en afskrækkende virkning. På denne måde bliver politiets fotografering en krænkelse af borgernes tryghed, og hermed er grundlaget lagt for, at der med mening kan stilles krav om, at der lovgives på området.

Som nævnt foran er optagelsen af fotografier på offentligt tilgængeligt område ikke forbudt, og det er derfor fra politiets side anført, at når alle andre må fotografere og endog kan overlade disse fotografier til politiet, er det ikke rimeligt, at politiet forbydes at fotografere (jf. HGH 1981 p. 60, der tilslutter sig standpunktet). Dette argu-

ment kan umiddelbart lyde meget overbevisende og rimeligt, men det tager ikke højde for, at politiet er en offentlig myndighed, der varetager bestemte funktioner. Der er principielt intet til hinder for, at der gælder andre regler for politiet end for private. Der er jo en mængde regler, der giver politiet en videregående myndighed end private, og man kan derfor udmærket tænke sig regler, der omvendt indskrænker politiets beføjelser. Den afskrækkelsesvirkning, som politiets fotografering har, udgør efter min opfattelse netop et tilstrækkeligt argument for sådanne regler. Et eventuelt forbud mod fotografering er ikke ensbetydende med, at politiet afskæres fra ved efterforskning af begåede forbrydelser at benytte fotografier optaget af andre; et sådant generelt forbud vil ikke være rimeligt eller hensigtsmæssigt. Denne mulighed for at benytte privates fotografier, med mindre andre afgørende hensyn i det enkelte tilfælde taler imod fx hensynet til pressens informations- og ytringsfrihed (jf. FOB 1974 p. 260), gør ikke et forbud mod fotografering illusorisk. I sådanne tilfælde vil der være tale om en efterfølgende beslutning, der vil have sin baggrund i faktisk begåede ulovligheder, og anvendelsen af fotografier vil konkret blive afvejet overfor andre mulige efterforskningsmidler. Hvis man i denne relation kan tale om en afskrækkelsesvirkning, vil den kun have relevans overfor personer, der faktisk planlægger at begå en forbrydelse, og det er ikke denne gruppe, et fotograferingsforbud intenderer at beskytte.

For en god ordens skyld tilføjes endelig, at det naturligvis må lægges til grund, at politiet vil overholde et fotograferingsforbud og således ikke på forhånd alliere sig med private fotografer. Denne banale forudsætning ligger selvfølgelig til grund for ethvert retspolitisk initiativ på dette område. Det er herefter min konklusion, at reale hensyn til forsamlings- og ytringsfrihedens uantastede og trygge udøvelse taler for, at forbud mod visse former for fotografering søges gennemført, og at regler herom bør optages i retsplejeloven. I næste afsnit vil jeg drøfte, hvorledes sådanne regler vil kunne udformes.

Fotograferingsforbud

Der må først tages stilling til, hvor vidtgående et forbud mod fotografering bør være, dvs. hvilke af fotograferingsformålene 1-6, der bør være omfattet. Da fotografering med henblik på registrering (nr. 6) allerede må anses for ulovligt er det uden videre klart, at et fotograferingsforbud må omfatte dette tilfælde, som i øvrigt måske slet ikke foregår i dag. De øvrige fotograferingsformål kan som nævnt ind-

deles i 3 hovedgrupper: 1. Fotografering i præventivt øjemed (5); 2. Fotografering af personer eller situationer, der på forskellig måde indicerer en eventuel kommende ulovlighed (2-4); 3. Fotografering af ulovlige handlinger (1). Ser man først på gruppe 1., er det uden videre klart, at de reale hensyn, der ovenfor er anført til støtte for et forbud, med styrke rammer dette tilfælde. Som omtalt foran er det ikke så vidt jeg kan se muligt at foretage nogen rimelig præcisering af dette formål. For så vidt angår gruppe 2. gælder, at det er muligt som vist at foretage en præcisering af disse fotograferingsformål, således at et fuldstændig frit skøn undgås, men det er spørgsmålet, om man i det hele taget bør tillade fotografering i situationer, hvor der kun er en potentiel mulighed for at noget ulovligt vil foregå. Efter min opfattelse taler hensynet om at undgå at afskrække borgerne fra at udøve deres grundlovssikrede rettigheder stærkt for at en sådan fotografering ikke tillades. Hertil kommer det mere tekniske synspunkt, at en sådan total afskæring vil sikre en mere enkelt og praktisk overskuelig retstilstand. Jeg mener derfor, at også disse tilfælde bør udelukkes. Tilbage står herefter gruppe 1., som man ikke helt kan forbyde. Som nævnt indledningsvis taler den omstændighed, at fotografering sker i forbindelse med udøvelse af grundlovssikrede rettigheder for at fotografering begrænses til ulovligheder af en vis grovhed og at det ligeledes forudsættes, at ikke andre metoder adækvat kan benyttes.

Det kan være vanskeligt i lovsform at præcisere de situationer, hvor der er praktisk behov for at begrænse politiets fotografering. Også uden for de områder, der er omfattet af grl. §§ 77 og 79, foreligger ofte et hensyn til den personlige frihed, der krænkes ved fotografering fra statsapparatets side. For at undgå, at situationer, hvor en beskyttelse mod fotografering er ønskelig, skal falde uden for reglen, bør denne generelt gælde for fotografering på offentligt tilgængeligt område. Det vil ligeledes være hensigtsmæssigt at tage højde for andre tilsvarende metoder (video) ved at lade reglen omfatte også andre former for billedoptagelse end egentlig fotografering.

På denne baggrund foreslås følgende regel, der bør optages i retsplejeloven: *»På frit tilgængeligt område må politiet alene optage fotografier eller foretage anden billedoptagelse, når dette er nødvendigt for at sikre bevis for begåelsen af en handling, hvor straffen kan overstige bøde. Straffelovens kapitel 27 gælder i andre tilfælde«.*

Fremtiden

I den øjeblikkelige politiske konjunktur kan det være tvivlsomt, om

et fotograferingsforbud overhovedet har nogen chance for at blive vedtaget. Selvom man kan nære skepsis herom, er det en vigtig politisk opgave at arbejde for at sikre den enkeltes sikkerhed og for den reelle mulighed for at udøve de grundlovssikrede frihedsrettigheder. Derfor må man opretholde et pres i offentligheden for at få reguleret og begrænset politiets udstrakte fotografering.

Litteratur

Folketingets Ombudsmands Beretning 1974 p. 254-62.

Mogens Kockvedgaard, Hans Gammeltoft-Hansen: Lærebog i Strafferetspleje (1978).

Hans Gammeltoft-Hansen: Straffeprocessuelle tvangsindgreb (1981).

»Til Familiealbummet«, leder i Socialistisk Dagblad 30/5-1981.

»Mere politi øger også lovovertræderens tryghed«, interview med Hagen Hagensen, Information den 21/11-1981.